

Сравнителен анализ на работната сила, доходите, производствената и външнотърговска структура на земеделието в някои страни от ЕС

Проф. дин АНТОАНЕТА СИМОВА
 СУ „Св. Климент Охридски“ – София
 E-mail: a_simova@yahoo.com

Статията има за цел да анализира и сравни стойностите на няколко основни показателя, характеризиращи развитието на земеделието в четири страни - членки на ЕС - България, Гърция, Унгария и Франция. Предмет на изследване са работната сила, доходите, производствената и външнотърговската структура на земеделието, както и развитието на органичното земеделие. Изследването показва, че България все още изостава по стойностите на тези показатели както от останалите три страни, така и от средните стойности за Съюза.

Работната сила в земеделието

През 2007 г. вложеният в земеделието на ЕС труд възлиза на около 11,7 млн. ГРЕ, от които 10,8 млн. ГРЕ (92%) е трудът на постоянно заетите. Намалването на ролята на земеделието като икономическа дейност в заетостта е обща тенденция за целия ЕС.

Земеделието продължава да бъде предимно семеен бизнес в болшинството страни от ЕС: около 80% от вложения труд е реализиран от фермерите или членовете на техните семейства. Стойностите на показателя на две от анализирани страни - България и Гърция, са малко над средните за ЕС - съответно 85% и 82%. Малко под средните стойности за ЕС е Унгария (77%), докато във Франция в семейните ферми е вложен по-малко от половината от общия вложен труд в земеделието. Постоянно заетите на пълно работно време в земеделието на ЕС са 34%. В две от изследваните страни - Унгария и Гърция, този про-

цент е под средния за Съюза; в България той е малко по-висок от средните за ЕС стойности, докато във Франция близо 70% от постоянно заетите в сектора са на пълно работно време.

Селскостопанското население в ЕС е с неблагоприятна възрастова структура. Младите хора до 35 г. съставляват едва 6% от заетите, докато хората над 55 г. представляват повече от половината от работната сила в сектора. Така на един млад фермер се падат около 10 застаряващи фермери. Смяната на поколенията в аграрния сектор не се извършва с необходимата бързина, което затруднява формирането на работна сила, способна да повишава ефективността на производството и да въвежда иновации. Възрастовата структура в отделните страни все пак е различна. Сред четирите анализирани страни в най-неблагоприятна позиция е България: на един млад фермер там се падат 23 фермера над 55-годишна възраст. В останалите три страни

Таблица 1. Структура на работна сила в земеделието през 2007 г.
 Table 1. Labor force structure in agriculture in 2007

Страна Country	Работна сила в 1 000 ГРЕ		Анализ на работната сила (в % от общата)		
	Общо	Постоянно заети	Постоянно заети	Постоянно заети на пълно работно време	Семейни ферми
България/Bg	491	467	95	38	85
Гърция/Gr	569	489	86	22	82
Унгария/Hg	403	390	97	25	77
Франция/Fra	805	719	89	67	47
ЕС/EU	11 693	10 796	92	34	80

Източник/Source: Eurostat.

- Гърция, Унгария и Франция, на един млад фермер се падат съответно 8, 5 и 7 фермера, което е под средните стойности за ЕС. България е с най-лоши показатели и по отношение на темпа на застаряване на работната сила в земеделието. Само за периода 2003-2007 г. фермерите до 35 г. възраст там са намалели с 56%, което е близо два пъти по-бързо, отколкото е средната стойност за ЕС (30%). Значително, макар и не толкова голямо, е намалението на младите фермери във Франция - с 37%. Заетите до 35-годишна възраст в Гърция са останали на същото равнище, докато в Унгария са отбелязали увеличение от 15%.

Диверсификацията на селскостопанската дейност е едно от най-важните средства за повишаване на доходите на заетите в аграрния сектор. Средно около една трета от фермерите - физически лица, в ЕС имат друга (неселскостопанска) печеливша дейност. Данните за България и Унгария са почти идентични със средните за Съюза. Делът на фермерите с друга печеливша дейност в Гърция и Франция е по-нисък - около една четвърт от всички физически лица. Що се отнася до стопанствата с друга печеливша дейност, освен селскостопанската, те заемат средно между 6 и 10% от общия брой стопанства в ЕС през

периода 2003-2007 г. По този показател Гърция, България и Унгария са в по-лоши позиции, в сравнение със средните за ЕС. Относителният дял на стопанствата с печеливша неселскостопанска дейност в тези страни, освен че е незначителен, отбелязва тенденция на намаляване. За разлика от тях диверсификацията е много по-силно изразена във Франция, където една четвърт от фермите имат друга печеливша дейност.

Доходи на заетите в земеделието

Средните доходи в ЕС и във Франция в периода 2005-2010 г. следват една и съща тенденция: в периода 2005-2007 г. те нарастват в резултат на растежа на цените на аграрните продукти. С настъпването на финансовата криза през 2008 г. цените, както и доходите, падат. Съкращаването на доходите продължава и през 2009 г., а с повишаването на цените през 2010 г. доходите отбелязват положителен растеж. През периода 2005-2010 г. най-голямо увеличение отбелязват доходите в България и Унгария. Докато доходите в България в периода 2006-2010 г. регистрират по-високи стойности, в сравнение с 2005 г., за всички години (с изключение на неблагоприятната за производството 2009 г.) динамиката

Таблица 2. Възрастова структура на заетите в земеделието през 2007 г.

Table 2. Age structure of labor force in agriculture in 2007

Страна Country	Под 35 г. (като процент от всички заети)	Над 55 г. (като процент от всички заети)	Съотношение между фермери под 35 г. и фермери над 55 г.
България/Bg	3,1	70,3	0,04
Гърция/Gr	7,0	57,2	0,12
Унгария/Hg	7,9	40,9	0,19
Франция/Fra	7,6	54,9	0,14
ЕС/EU	6,1	56,8	0,11

Източник/Source: Eurostat.

Таблица 3. Собственици на ферми под 35 г. и над 65 г. (в хил.)

Table 3. Farmers under 35 and over 65 (in 1 000)

Страна Country	2003		2005		2007	
	под 35 г.	над 65 г.	под 35 г.	над 65 г.	под 35 г.	над 65 г.
България/Bg	34	270	22	222	15	222
Гърция/Gr	60	293	57	307	60	321
Унгария/Hg	44	229	55	195	47	172
Франция/Fra	54	85	42	75	34	66
ЕС/EU	1 260	4 638	956	4 723	822	4 584

Източник/Source: Eurostat.

на доходите в Унгария е по-колеблива, като най-високият растеж е отбелязан през 2008 г. Гърция е единствената от четирите страни, в която доходите стагнират през целия изследван период, а през последната година значително намаляват.

През 2007 г. доходите в Унгария и Гърция представляват съответно 74% и 84% от средните в ЕС, докато тези във Франция надвишават средноевропейските доходи близо два пъти. Независимо че доходите на българските фермери отбелязват най-висок растеж през периода 2005-2010 г., те представляват едва 20% от средните стойности за ЕС през 2007 г. Причините за големите разлики в доходите на фермерите в четирите изследвани страни са различията в производителността на труда, в размера на директните плащания и общия обем на публичната помощ, както и в динамиката в съотношението на цените на суровините и на готовата продукция.

Повишаването на доходите на 1 ГРЕ през последните няколко години се дължи на нарастването на производителността на труда в резултат на структурните преобразования и преди всичко на намаляването на броя на фермите, на заетите и на увеличаването на средния размер на стопанствата. Увеличаването на производителността на труда в някои случаи обаче не е достатъчно, за да компенсира неблагоприятното развитие на съотношението между цените на влаганите суровини и аграрните продукти. През периода 2005-2010 г. например цените на суровините в ЕС са нараствали с 1,6% годишно, докато цените на земеделските продукти са се увеличили едва с 0,8%. В нито една от анализираниите страни тази тенденция не е налице през разглеждания период. В три от страните - Гърция, Унгария и Франция, цените на земеделските продукти са нараствали с по-висок темп, в сравнение с цените на суровините, а в България цените

Таблица 4. Дял на стопанствата и фермерите с друга печеливша дейност, освен селскостопанската, през 2007 г.

Table 4. Share of farms and farmers with other gainful activities in 2007

Страна Country	% на стопанствата с печеливша дейност към общия брой стопанства на физически лица			Дял на фермерите с печеливша дейност към общия брой фермери – физически лица
	2003	2005	2007	2007
България/Bg	4	2	2	37
Гърция/Gr	1	2	1	23
Унгария/Hg	11	5	5	38
Франция/Fra	25	25	24	25
ЕС/EU	6	12	10	35

Източник/Source: Eurostat.

Таблица 5. Динамика на доходите на 1 ГРЕ в периода 2005-2010 г. (2005 г. = 100%) в реално изражение
Table 5. Development of agricultural income per annual working unit in 2005-2010 in real terms (2005 = 100%)

Страна Country	2005	2006	2007	2008	2009	2010
България/Bg	100	97	99	168	121	123
Гърция/Gr	100	95	103	88	90	83
Унгария/Hg	100	107	115	152	104	123
Франция/Fra	100	113	121	105	84	116
ЕС/EU	100	104	114	111	98	111

Източник/Source: Eurostat.

Таблица 6. Доходи от селскостопанска дейност през 2007 г. (в евро на 1 ГРЕ)

Table 6. Agricultural income in 2007 (in EURO per AWU)

България/Bg	Гърция/Gr	Унгария/Hg	Франция/Fra	ЕС/EU
3 427	12 391	14 021	32 951	16 651

Източник/Source: Eurostat.

на двете стокови групи са отбелязали един и същи средногодишен темп на изменение.

Селскостопанските производители в ЕС са силно зависими от отпусканата им публична помощ под формата на директни субсидии и субсидии, свързани с развитието на селските райони. Делът на директните плащания в дохода на европейските фермери възлиза на 29% през периода 2007-2009 г., а този на всички помощи - на 40%. В три от изследваните страни - Франция, Гърция и Унгария, делът на директните плащания и на всички субсидии във фермерските доходи е по-висок от средния в ЕС. Единствено в България директните плащания имат 2,5 пъти по-малка, а всички субсидии - 1,5 пъти по-малка роля във фермерските доходи, в сравнение със средната в ЕС. Значителните колебания в дела на публичната подкрепа за доходите се определят от съществуващата система на разпределение на директните плащания между страните - членки, основана на историческия подход, както и на обстоятелството, че поради по-късното си присъединяване българските производители не получават пълния размер

на директните плащания. Подкрепата варира и в зависимост от производствената структура на всяка страна, тъй като директните плащания имат различен принос към доходите на производителите на различна продукция.

Разпределението на доходите между производителите в различните страни е много неравномерно. В рамките на ЕС на около 80% от ГРЕ се падат 40% от доходите, докато 20% от ГРЕ получават 60% от доходите. Не съществуват данни за стойностите на коефициента на Джини за всяка страна поотделно,

Таблица 9. Дял на директните плащания и на общите субсидии в доходите на земеделските производители в периода 2007-2009 г., в %
Table 9. Share of direct payments and total subsidies in farm income in 2007 - 2009 in %

Страна/Country	Дял на директните плащания	Дял на всички субсидии
България/Bg	12	27
Гърция/Gr	36	41
Унгария/Hg	30	50
Франция/Fra	38	45
ЕС/EU	28	40

Източник/Source: Eurostat.

Таблица 7. Динамика на индекса на цените на суровините, влагани в селскостопанското производство, в периода 2005-2010 г.

Table 7. Input price indices in agriculture in 2005-2010

Страна/Country	2005	2007	2008	2009	2010	Средногодишен темп на изменение 2005-2010 г.
България/Bg	100	99	101	99	98	-0,4
Гърция/Gr	100	104	111	103	102	0,4
Унгария/Hg	100	105	119	109	107	1,3
Франция/Fra	100	106	115	104	104	0,8
ЕС/EU	100	107	117	109	108	1,6

Източник/Source: Eurostat and European Union, DG for Agriculture and Rural Development, Agriculture in the EU, Statistical and economic information 2011, March 2012.

Таблица 8. Динамика на индекса на цените на земеделските продукти в периода 2005-2010 г.

Table 8. Agricultural price indices in 2005-2010

Страна/Country	2005	2007	2008	2009	2010	Средногодишен темп на изменение 2005-2010 г.
България/Bg	100	117	117	91	98	-0,4
Гърция/Gr	100	112	104	100	108	1,6
Унгария/Hg	100	134	114	99	111	2,1
Франция/Fra	100	113	116	101	107	1,3
ЕС/EU	100	110	112	98	104	0,8

Източник/Source: Eurostat and European Union, DG for Agriculture and Rural Development, Agriculture in the EU, Statistical and economic information 2011, March 2012.

но има статистика за този показател за групата на 15-те стари членки, 10-те членки от Централна Европа, присъединили се през 2003 г., и 2-те най-нови членки на ЕС - Румъния и България. Данните за 2007 г. показват, че доходите в старите страни - членки се разпределят по-равномерно, отколкото в 10-те страни от Централна Европа, докато доходите в България и Румъния са разпределени най-неравномерно.

Структура на аграрното производство

Структурата на аграрното производство в анализираниите страни е различна. Зърнените култури и маслодайните семена заемат около 35% от общата стойност на продукцията в България и Унгария, 20% - във Франция, и едва 8% - в Гърция. Те имат по-малък дял, в сравнение със средната стойност за ЕС (14%), само в

една от анализираниите страни - Гърция, докато в България и Унгария делът на тези култури в структурата на аграрното производство е 2,5 пъти по-висок, отколкото в ЕС.

По отношение на групата на плодовете, зеленчуците и картофите три от анализираниите страни - България, Франция и Унгария, отбелязват близки стойности, които са малко по-ниски от средните за ЕС (17% общо за групата). Изключение прави Гърция, при която делът на групата в общата стойност на аграрното производство (37%) е повече от 2 пъти по-голям от средните стойности за ЕС.

Три от анализираниите страни - България, Гърция и Унгария, имат много по-нисък дял от средния за ЕС при вината. Единствено във Франция вината заемат близо 3 пъти по-голям дял, в сравнение със средната стойност за Съюза.

Таблица 10. Стойности на коефициента Джини* според доходите на 1 ГРЕ, по групи страни
Table 10. GINI coefficients of income distribution per AWU by group of countries

Година	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ЕС - 15	0,51	0,51	0,50	0,53	0,52	0,53	0,52	0,53
ЕС - 10					0,63	0,62	0,59	0,58
ЕС - 2								0,72

*Стойността на коефициента се колебае между 0 (доходите са равномерно разпределени) и 1 (налице е пълна концентрация на доходите).

Източник/Source: European Commission, DG for Agriculture and Rural Development, Development in the income situation of the EU agricultural sector, Brussels, Dec., 2010.

Таблица 11. Дял на някои земеделски продукти в общата стойност на продукцията в земеделието през 2010 г., в %

Table 11. Share of some agricultural products in total value of production in 2010 in %

Продукт	България/Bg	Гърция/Gr	Унгария/Hg	Франция/Fra	ЕС/EU
Пшеница	12,5	2,8	8,9	9,6	6,2
Ечемик	2,1	0,5	1,8	2,0	2,0
Царевица	6,7	4,3	15,9	4,1	2,8
Маслодайни семена	13,8	0,3	8,7	3,9	2,7
Плодове	4,0	15,7	5,2	4,8	6,5
Зеленчуци	5,4	18,2	7,7	5,0	8,7
Картофи	2,4	3,2	1,8	2,7	1,8
Вина	0,0	0,4	1,1	12,3	4,3
Мляко	11,4	12,3	7,2	12,1	13,8
ЕРД	3,8	2,7	2,2	11,3	8,2
Прасета	4,2	2,3	10,1	4,4	8,9
Овце и кози	4,2	7,1	0,8	1,2	1,4
Яйца	3,5	1,0	3,0	1,2	2,1
Птици	5,5	1,7	10,9	4,8	5,0
Стойност на продукцията в млн. евро	3 475	9 856	5 987	64 713	346 911

Източник/Source: Eurostat.

Що се отнася до продуктите от животновъдството, две от страните - Франция и Унгария, показват почти идентични стойности на техния дял, в сравнение със средните в ЕС (който е около 24%) за сборната група от ЕРД, прасета, овце и птици. В България и Гърция делът на тази група е значително по-нисък (съответно 18% и 14%). В последните две страни единствено делът на ДРД показва значително по-високи стойности, в сравнение със средните за Съюза. Млякото заема почти еднакъв дял в три от анализирани страни - България, Гърция и Франция, докато в Унгария този дял е малко по-нисък както от този в трите страни, така и от средния в ЕС. Делът на яйцата е по-голям от средния в ЕС в България и Унгария, докато в Гърция и Франция той е близо 2 пъти по-нисък от средния за Съюза.

Данните показват, че абсолютните стойности на продукцията в растениевъдството и животновъдството в трите анализирани страни, които са съпоставими по територия, население и природни дадености - България, Гърция и Унгария, съществено се различава. Обемът и на растениевъдната, и на животинската продукция е най-малък в България, а най-голям - в Гърция. Унгария произвежда близо два пъти, а Гърция - близо три пъти повече растениевъдна продукция, отколкото Бълга-

рия. При животновъдната продукция Гърция и Унгария произвеждат около два пъти повече, в сравнение с България. Благодарение на високите темпове на нарастване на стойността на растениевъдната продукция в периода 2006-2010 г. Унгария успява да намали разликата с Гърция. Темповете на растеж в България, макар и високи, се оказват недостатъчни, за да намалят съотношението в обема на растениевъдната продукция с Гърция, което и през 2010 г. е 2:1 в полза на Гърция.

Що се отнася до динамиката на стойността на животновъдната продукция, три от анализирани страни - Гърция, Унгария и Франция, регистрират растеж, който е по-нисък от средния в ЕС, а България е единствената страна, която отбелязва спад.

Тенденцията за стагнация и спад на стойността на животновъдната продукция в анализирани страни се потвърждава и от динамиката на броя на животните. В рамките на ЕС се наблюдава намаление на абсолютния брой на свинете, говедата и овцете. Размерът на спада обаче е различен за четирите изследвани страни. Най-голям е той в България, където през 2010 г. са отчетени едва 65% от свинете, 84% от овцете и 85% от говедата, съществували през 2006 г. Другата страна със значителен, макар и не толкова голям

Таблица 12. Стойност на продукцията в растениевъдството по базови цени, в млн. евро
Table 12. Crop output at basic prices in mln. EURO

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2006
България/Bg	1 758	1 566	2 489	2 017	2 135	121
Гърция/Gr	6 792	7 393	6 915	6 423	6 682	98
Унгария/Hg	3 333	3 896	4 665	3 216	4 370	131
Франция/Fra	33 396	38 046	37 663	35 343	38 024	114
ЕС/EU	168 013	192 046	200 737	173 644	189 189	113

Източник/Source: Eurostat.

Таблица 13. Стойност на продукцията в животновъдството по базови цени, в млн. евро
Table 13. Animal output in basic prices in mln. EURO

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2006
България/Bg	1 109	1 246	1 375	1 162	1 081	97
Гърция/Gr	2 789	2 665	2 711	2 800	2 809	101
Унгария/Hg	2 151	2 260	2 564	2 137	2 177	101
Франция/Fra	22 812	23 468	25 570	22 630	23 264	102
ЕС/EU	135 545	142 301	151 629	136 980	142 348	105

Източник/Source: Eurostat.

спад, е Унгария. Гърция запазва броя на говедата и овцете почти на същото равнище и отбелязва растеж при броя на свинете. Във Франция броят на свинете и овцете намалява с около 5-6%, но говедата се увеличават с 4%. Тревожното е, че България (освен че има най-малък абсолютен брой животни) отбелязва и най-голям спад в техния брой през последните няколко години.

Външна търговия с аграрни продукти

Експортът на аграрни продукти играе значителна роля в общия износ на три от изследваните страни - Гърция, България и Франция, където делът на аграрния експорт превишава средните стойности в ЕС. Особено важен е този износ в Гърция и България, в които делът надвишава средния за Съюза, съответно повече от три и два пъти. Изключение прави

Таблица 14. Брой свине (в хил. глави)

Table 14. Pigs in number of 1 000 heads

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2006
България/Bg	1 013	887	784	730	664	65
Гърция/Gr	1 033	1 038	1 061	1 112	1 087	105
Унгария/Hg	3 987	3 871	3 383	3 247	3 169	79
Франция/Fra	15 009	14 969	14 810	14 552	14 279	95
ЕС/EU	161 550	159 569	152 603	151 569	151 130	93

Източник/Source: Eurostat.

Таблица 15. Брой говеда (в хил. глави)

Table 15. Livestock in number of 1 000 heads

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2006
България/Bg	636	611	574	547	544	85
Гърция/Gr	682	682	682	622	679	99
Унгария/Hg	702	705	701	700	686	98
Франция/Fra	18 902	19 124	20 028	19 842	19 599	104
ЕС/EU	88 846	89 431	89 954	89 329	87 382	98

Източник/Source: Eurostat.

Таблица 16. Брой овце (в хил. глави)

Table 16 Sheep in number of 1 000 heads

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2006
България/Bg	1 635	1 526	1 474	1 400	1 368	84
Гърция/Gr	8 975	8 984	8 994	8 859	8 980	100
Унгария/Hg	1 298	1 232	1 236	1 223	1 181	91
Франция/Fra	8 494	8 284	7 715	7 528	7 955	94
ЕС/EU	95 857	95 803	90 907	88 102	86 694	90

Източник/Source: Eurostat.

Таблица 17. Дял на аграрния износ в общия износ, в %

Table 17. Share of agricultural products in all exports in %

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010
България/BG	9	9	12	17	16
Гърция/Gr	20	20	21	25	24
Унгария/Hg	6	6	7	8	7
Франция/Fra	10	11	12	12	12
ЕС*/EU*	6	6	6	7	7

Източник/Source: World Bank indicators; *Agricultural trade statistics 2001-1010, European Commission, DG Agriculture and rural Development (Включва само търговия на ЕС с трети страни).

единствено Унгария, в която делът на селскостопанския износ в общия е идентичен с този в ЕС. Докато в Унгария и Франция делът на аграрния износ в общия остава почти неизменен през периода 2006-2010 г., в Гърция и България той бележи тенденция към увеличаване.

Делът на аграрния внос в общия за ЕС е почти същият, както и аграрният износ, и се колебае в рамките на 5-6% през периода 2006-2010 г. По този показател две от изследваните страни - Франция и Унгария, не се отличават особено от средната за Съюза стойност. По-големи стойности показват Гърция и България, където делът на аграрния внос в общия надвишава средния за Съюза съответно 2 и 1,7 пъти. Делът на селскостопанския експорт в общия през периода 2006-2010 г. остава почти неизменен в Унгария и Франция,

а в България и Гърция отбелязва тенденция към увеличение през последните 2 години на разглеждания период.

Динамиката на износа на аграрни продукти през периода 2006-2010 г. показва, че и при четирите изследвани страни е налице ясно очертана тенденция към увеличаване. Стойността на износа е нараснала най-много в България и Унгария и по-малко в Гърция и Франция. Въпреки най-високите темпове на нарастване, България продължава да има най-малък обем на селскостопанския експорт и в края на периода - съответно 2,15 пъти по-малък от този на Унгария и 1,6 пъти по-малък от този в Гърция.

Динамиката на аграрния внос бележи същата тенденция на нарастване. Най-силно изразена е тя при България и Унгария, а най-слабо - при Гърция. От трите страни със съ-

Таблица 18. Дял на аграрния внос в общия внос, в %
Table 18. Share of agricultural products in all imports in %

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010
България/Bg	5	6	7	10	10
Гърция/Gr	11	11	11	13	12
Унгария/Hg	4	4	4	5	5
Франция/Fra	7	8	8	9	8
ЕС*/EU*	5	5	6	6	6

Източник/Source: World Bank indicators; * Agricultural trade statistics 2001-1010, European Commission, DG Agriculture and rural Development (Включва само търговия на ЕС с трети страни).

Източник/Source: Organic World, Global organic farming statistics and news.

Таблица 19. Износ за аграрни продукти в млн. долари, в текущи цени
Table 19. Agricultural export at current prices in mln. US dollars

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2006 в %
България/Bg	1 291	1 607	2 777	2713	3 317	257
Гърция/Gr	4 209	4 707	5 624	5 201	5 264	125
Унгария/Hg	4 308	6 147	7 755	6 522	7 115	165
Франция/Fra	51 814	61 039	71 216	60 093	62 679	121

Източник/Source: World Bank indicators.

Таблица 20. Внос в млн. долари, в текущи цени
Table 20. Agricultural import at current prices in mln. US dollars

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2006 в %
България/Bg	1 080	1 728	2 523	2 353	2 439	226
Гърция/Gr	6 793	8 672	9 957	8 865	7 948	117
Унгария/Hg	3 075	3 886	4 826	4 086	4 250	138
Франция/Fra	40 278	48 560	57 254	52 102	51 752	128

Източник/Source: World Bank indicators.

Таблица 21. Дял от площите, които са сертифицирани за отглеждане на биологични продукти (%), брой на производителите и обем на продажбите

Table 21. Share of certified organic area (%), number of organic farmers and volume of organic food sales

Страна Country	2006	2007	2008	2009	2010	Брой производители в хил. през 2010 г.	Обем на продажбите в млн. евро през 2010 г.
България/Bg	0,09	0,45	0,55	0,40	0,84	709	7
Гърция/Gr	3,64	3,38	3,84	3,94	3,74	21 274	58 (2006 г.)
Унгария/Hg	2,88	2,89	2,90	3,32	3,02	1 617 (2009 г.)	25
Франция/Fra	2,00	2,02	2,13	3,47	3,08	20 264	3 385
ЕС/EU	1,51	1,63	1,73	1,93	2,10		

Източник/Source: *Organic World, Global organic farming statistics and news.*

поставима територия и население най-голям е вносът в Гърция, а най-малък - в България. От данните за външната търговия с аграрни продукти става ясно, че положителен баланс имат три от анализиранияте страни - Франция, Унгария и България, а отрицателно салдо има само Гърция.

Биологично земеделие

Биологичното земеделие в три от изследваните страни - Гърция, Унгария и Франция, е по-добре развито в сравнение със средното равнище в ЕС. Това става ясно от данните за дела на площите, които са сертифицирани за отглеждането на биологични продукти. Те представляват над 3% от селскостопанската земя, докато средната стойност в ЕС е около 2%. Темповете на нарастване на дела на сертифицираните площи е най-висок в България, където за 5 години те се увеличават повече от 9 пъти. Тъй като в началото на периода, обаче, представляват незначителен дял от селскостопанската площ, страната продължава да бъде последна по размер и относителен дял на площите за органично земеделие. Що се отнася до броя на производителите на биологични продукти, те са най-малко в България и Унгария. В Гърция и Франция производителите на биологични продукти са почти равни по брой и са около 20 пъти повече, отколкото в Унгария, и около 30 пъти повече, отколкото в България. Най-голям е обемът на продажбите на биологични продукти във Франция, а най-малък - в България.

ЛИТЕРАТУРА

Agriculture in the EU, Statistical and economic information 2011, European Union, DG for Agriculture and Rural Development, March 2012.

European Commission, DG for Agriculture and Rural Development, Development in the income situation of the EU agricultural sector, Brussels, Dec., 2010.

Eurostat, Agriculture.

Mars Bulletin, vol. 19, №20 (2011), Crop monitoring in Europe.

EU dairy farm report 2010.

Organic World, Global organic farming statistics and news.

World Bank indicators.

Comparison of Labor Force, Farm Income, Production and Foreign Trade Structure of Agriculture in some EU Countries

A. SIMOVA

Sofia University "St. Kliment Ohridski" – Sofia

(Summary)

The article aims at analyzing and comparing the values of some important economic indicators of the development of agriculture in four countries in the EU - Bulgaria, Greece, Hungary and France. The research is focused on labor force, farm income, production and trade structure and the development of organic farming. The data show that Bulgaria is still behind compared not only to the rest three countries but to the average level in the Union.

Key words: labor force, agricultural income, Gini coefficient in the weighted distribution of income, organic agriculture

Статията е постъпила в редакцията на 9.1.2013 г.